YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
14 päivänä heinäkuuta 1981 *

Asiassa 155/80,

jonka Amtsgericht Wiesbaden on saattanut ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa rangaistusmääräysmenettelyssä,

jossa vastaajana on

Sergius Oebel,

ennakkoratkaisun ETY:n perustamissopimuksen 7, 30 ja 34 artiklan tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: puheenjohtaja J. Mertens de Wilmars, jaostojen puheenjohtajat Mackenzie Stuart, T. Koopmans sekä tuomarit A. O'Keeffe, G. Bosco, A. Touffait, O. Due, U. Everling ja A. Chloros,

julkisasiamies: F. Capotorti,
kirjaaja: A. Van Houtte,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Amtsgericht Wiesbaden on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 22.4.1980 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

2.7.1980, ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla kaksi kyseisen sopimuksen 7, 30 ja 34 artiklan tulkintaa koskevaa kysymystä yötyötä leipomoissa ja konditorioissa koskevien kansallisten säännösten yhteensoveltuvuuden arvioimiseksi yhteisön lainsäädännön kanssa.

2 Nämä kysymykset ovat tulleet esille työajoista leipomoissa ja konditorioissa annetun Saksan lain (*Gesetz über die Arbeitszeit in Bäckereien und Konditoreien*), sellaisena kuin se on muutettuna 23.7.1969, 5 pykälän rikkomisen vuoksi aloitetun oikeudenkäynnin yhteydessä.

3 Edellä mainitun lain 5 pykälän 1 momentissa säädetään pääasiallisesti, että leipomo- ja konditoriatuotteiden valmistaminen öisin kello 22:n ja 4:n välisenä aikana on arkipäivinä tiettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta kielletty. Mainitun lain 5 pykälän 5 momentissa kielletään öisin kello 22:n ja 5.45:n välisenä aikana tapahtuva leipomo- ja konditoriatuotteiden kuljetus, jonka tarkoitus on niiden toimittaminen kuluttajille tai myyntipisteisiin. Saksan hallituksen mukaan tämä kielto ei koske kuljetusta ja toimitusta tukkukauppiaille, välittäjille kuten esimerkiksi leivän myyjille, jälleenmyyjille eikä yritykselle kuuluviin varastoihin.

4 Ennakkoratkaisumenettelyyn osallistuneiden osapuolten ja erityisesti Saksan hallituksen huomautusten mukaan riidan kohteena olevan lainsäädännön tarkoitus on ensisijaisesti suojella pienten ja keskisuurten leipomo- ja konditoriayritysten, joilla ei ole vuorotyön järjestämiseen tarpeeksi henkilökuntaa, työntekijöitä mahdollisia terveydellisiä haittoja aiheuttavalta jatkuvalta yötyöltä. Ulottamalla kielto myös alan suuriin yrityksiin, jotka pystyvät järjestämään työskentelyn vuorotyönä, pyritään suojelemaan pienteollisuuden yrityksiä teollisuuden kilpailussa.

5 Koska Amtsgericht Wiesbaden arvioi, että tämä säännös on ehkä yhteensoveltumaton yhteisön oikeuden kanssa siltä osin kuin se estää tuoreiden leipomo- ja konditoriatuotteiden toimittamisen oikeaan aikaan Saksan liittotasavaltaan rajoittuviin jäsenvaltioihin ja vääristää siten kilpailua yhteisössä, se on esittänyt seuraavat kysymykset:

"1. Onko ETY:n perustamissopimuksen 7 artiklaa tulkittava myös siten, että syrjintää koskevaa kieltoa rikotaan silloin, kun yhteisön jäsenvaltio lainsäädännöllään saa aikaan tilanteen, joka vaikuttaa huomattavan epäedullisesti sen omiin kansalaisiin suhteessa muiden jäsenvaltioiden saman ammattiryhmän edustajiin?

2. Onko ETY:n perustamissopimuksen 30 ja 34 artiklaa tulkittava siten, että työajoista leipomoissa annetun Saksan lain 5 pykälän vaikutuksia tuoreiden leipomotuotteiden tuonnin ja viennin yhteydessä on pidettävä tuontia tai vientiä rajoittavia toimenpiteitä vastaavina?"

Ensimmäinen kysymys

6 Ennakkoratkaisupyyntöä koskevan päätöksen perusteluista käy ilmi, että ensimmäinen kysymys koskee sitä, onko jäsenvaltion säännöstä, jonka seurauksena tietyillä tähän jäsenvaltioon rajoittuvien toisten jäsenvaltioiden alueilla, joissa ei ole vastaavaa säännöstä, aiheutuu kilpailun vääristymistä ensin mainitun jäsenvaltion alueelle sijoittautuneiden elinkeinonharjoittajien vahingoksi, pidettävä perustamissopimuksen 7 artiklassa tarkoitettuna syrjintänä?

7 Kuten yhteisöjen tuomioistuin on toistuvasti todennut, viimeksi asiassa 31/78, Bussone, 30.11.1978 antamassaan tuomiossa (Kok. 1978, s. 2445), 7 artiklassa esitettyä syrjintäkiellon periaatetta ei loukata säännöksillä, joita sovelletaan elinkeinonharjoittajien sijoittautumispaikan perusteella eikä kansallisuuden perusteella.

8 Tästä seuraa, että kansalliset säännökset, joita sovelletaan niiden soveltamisalaan kuuluviin henkilöihin aina samalla tavalla ilman välitöntä tai välillistä kansallisuuteen perustuvaa syrjintää, eivät ole 7 artiklan vastaisia, vaikka ne vaikuttaisivat epäedullisesti niiden elinkeinonharjoittajien kilpailukykyyn, joita säännökset koskevat.

9 Kuten yhteisöjen tuomioistuin on todennut yhdistetyissä asioissa 185–204/78, van Dam, 3.7.1979 antamassaan tuomiossa (Kok. 1979, s. 2361), kansallisen lainsäädännön soveltamista ei voida muutenkaan pitää syrjintäkiellon periaatteen vastaisena ainoastaan sillä perusteella, etteivät muissa jäsenvaltioissa sovellettavat säännökset oletettavasti ole yhtä ankaria.

10 Ensimmäiseen kysymykseen on siis vastattava, että ETY:n perustamissopimuksen 7 artiklaa on tulkittava siten, että siinä kielletään ainoastaan elinkeinonharjoittajien kansallisuuteen perustuva syrjintä. Perustamissopimuksen 7 artiklaa ei siis rikota sillä, että jäsenvaltio antamalla säännöksiä, joita sovelletaan kaikkiin samalla tavalla eli ilman välitöntä tai välillistä kansallisuuteen perustuvaa syrjintää, saa aikaan tilanteen, joka vaikuttaa epäedullisesti

kyseisen jäsenvaltion alueelle sijoittautuneiden elinkeinonharjoittajien kilpailukykyyn muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneisiin elinkeinonharjoittajiin verrattuna.

Toinen kysymys

11 Toisella kysymyksellä kansallinen tuomioistuin pyrkii selvittämään, onko valmistusaikoja leipomoissa ja konditorioissa koskevan kansallisen lainsäädännön, kuten tässä tapauksessa Saksan lain vaikutuksia tuoreiden leipomo- ja konditoriatuotteiden tuontiin ja vientiin pidettävä perustamissopimuksen 30 ja 34 artiklassa tarkoitettuina tuonnin tai viennin määrällistä rajoitusta vaikutukseltaan vastaavana toimenpiteenä.

Valmistuksen rajoittaminen

12 Ei voida kiistää sitä, että kielto, joka koskee leipomo- ja konditoria-alalla öisin ennen kello neljää tapahtuvaa valmistusta, on sellaisenaan tarkasteltuna laillinen, perustamissopimuksessa hyväksyttyjen yleisen edun mukaisten tavoitteiden kanssa yhteensoveltuva talous- ja sosiaalipoliittinen ratkaisu. Tämän kiellon tarkoitus on työolosuhteiden parantaminen ilmeisen herkällä alalla, jolle tuotantoprosessin kannalta ovat ominaisia tietyt sekä tuotteiden laadusta että kuluttajien tottumuksista johtuvat erityispiirteet.

13 Nämä olosuhteet selittävät sen, miksi useat yhteisön jäsenvaltiot sekä tietyt kolmannet valtiot ovat antaneet samankaltaisia leipomo- ja konditoriatuotteiden öisin tapahtuvaa valmistusta koskevia säännöksiä. Tässä yhteydessä on aiheellista mainita erityisesti yötyötä leipomoissa koskeva, 8.6.1925 tehty Kansainvälisen työjärjestön yleissopimus n:o 20, jossa tiettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta kielletään leivän, konditoria- ja muiden vastaavien tuotteiden valmistus öisin.

14 Vastaaja korostaa, että kielto, joka koskee leipomo- ja konditoriatuotteiden valmistusta öisin ennen kello neljää, on perustamissopimuksen 34 artiklassa kielletty vientiä rajoittava toimenpide. Tämä liittyy hänen mukaansa erityisesti tuotteisiin, jotka on toimitettava tuoreina oikeaan aikaan aamiaista varten ja jotka on siis valmistettava niiden myyntipäivää edeltävänä yönä.

15 Kuten yhteisöjen tuomioistuin on todennut asiassa 15/79, Groenveld (Kok. 1979, s. 3409) 8.11.1979 antamassaan tuomiossa, 34 artiklassa tarkoitetaan kansallisia toimenpiteitä, joilla on tarkoituksena rajoittaa erityisesti vientiä ja kohdella eri tavalla jäsenvaltion sisäistä kauppaa ja ulkomaankauppaa ja siten taata erityisiä etuja kyseisen valtion kotimaiselle tuotannolle tai sen sisäisille markkinoille, tai toimenpiteitä, joilla on tällainen vaikutus.

16 Tästä ei selvästikään ole kyse nyt käsiteltävänä olevassa asiassa tarkoitetuissa säännöksissä, jotka liittyvät talous- ja sosiaalipolitiikkaan ja joita sovelletaan objektiivisten perusteiden nojalla kaikkiin kansalliselle alueelle sijoittautuneisiin tietyn alan yrityksiin ilman, että kohtelu olisi erilaista elinkeinonharjoittajien kansallisuuden tai sen mukaan, onko kyse jäsenvaltion sisäisestä kaupasta vai vientikaupasta.

Kuljetuksen ja toimituksen rajoittaminen

17 Lisäksi vastaaja vastustaa öisin tapahtuvaa valmistusta koskeviin, kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävinä oleviin säännöksiin sisältyvää kieltoa, joka koskee ennen kello 5.45:tä aamulla tapahtuvaa leipomo- ja konditoriatuotteiden kuljetusta ja toimitusta kuluttajille sekä myyntipisteisiin. Hän korostaa, että tähän kieltoon sisältyy vaikutukseltaan sekä tuonnin että viennin rajoitusta vastaavia toimenpiteitä, koska se estää toisaalta muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneita valmistajia toimittamasta konditoriatuotteita oikeaan aikaan kuluttajille ja myyntipisteisiin Saksan liittotasavallassa ja toisaalta Saksan liittotasavaltaan sijoittautuneita valmistajia toimittamasta tuotteita muihin jäsenvaltioihin oikeaan aikaan.

18 Saksan hallituksen mukaan ennen kello 5.45:tä tapahtuvaa kuljetusta ja toimitusta koskevan kiellon ainoa tarkoitus on varmistaa öisin tapahtuvaa valmistusta koskevan kiellon noudattaminen, sillä muuten kielto jäisi ilman toimivaltaisten viranomaisten tehokasta valvontaa. Saksan hallituksen mukaan on ollut välttämätöntä ulottaa tämä kielto myös muista jäsenvaltioista tuleviin tuotteisiin, sillä muuten Saksan alueelle sijoittautuneet tuottajat joutuisivat epäedullisempaan asemaan kuin ulkomaiset kilpailijansa, mikä olisi vastoin yhdenvertaisuuden periaatetta. Tämän seurauksena se, että muista jäsenvaltioista tulevat tuotteet jätettäisiin tämän kiellon soveltamisalan ulkopuolelle, ei ainoastaan estäisi kiellon voimassapitämistä kotimaisten tuotteiden osalta, vaan estäisi myös valmistusaikoja koskevien säännösten voimassapitämisen.

19 Tämän osalta on todettava, että leipomo- ja konditoriatuotteiden valmistusaikoja koskevia säännöksiä täydentävien kuljetus- ja toimitusaikoihin liittyvien säännösten rajoittavia vaikutuksia on arvioitava ottamalla huomioon näiden säännösten soveltamisala.

20 Siitä, että nämä säännökset koskevat ainoastaan kuljetusta, jonka tarkoituksena on tuotteiden toimittaminen yksittäisille kuluttajille ja vähittäismyyntipisteisiin ilman, että ne koskisivat varastoihin tai välittäjille tapahtuvaa kuljetusta, seuraa se, että ne eivät voi olla vaikutukseltaan jäsenvaltiosta toiseen tapahtuvaa tuontia tai vientiä rajoittavia. Tässä tapauksessa yhteisön sisäinen kauppa on mahdollista kaikkina kellonaikoina lukuun ottamatta sitä, että toimittamista kuluttajille ja vähittäismyyntipisteisiin on rajoitettu kaikkien tuottajien osalta samalla tavalla sijoittautumispaikasta riippumatta. Näissä olosuhteissa tällaiset säännökset eivät ole vastoin perustamissopimuksen 30 ja 34 artiklaa.

21 Toiseen kysymykseen on siis vastattava, että ETY:n perustamissopimuksen 30 ja 34 artikla eivät estä soveltamasta kansallisia säännöksiä, joilla kielletään leipomo- ja konditoriatuotteiden valmistus sekä näiden tuotteiden kuljetus ja toimitus yksittäisille kuluttajille ja vähittäismyyntipisteisiin öisin ennen tiettyä kellonaikaa.

Oikeudenkäyntikulut

22 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Saksan ja Ranskan hallitukselle sekä komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikuluista.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Amtsgericht Wiesbadenin 22.4.1980 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

1) **ETY:n perustamissopimuksen 7 artiklaa on tulkittava siten, että siinä kielletään ainoastaan elinkeinonharjoittajien kansallisuuteen perustuva syrjintä. Perustamissopimuksen 7 artiklaa ei siis rikota sillä, että jäsenvaltio antamalla säännöksiä, joita sovelletaan kaikkiin samalla tavalla eli ilman välitöntä tai välillistä kansallisuuteen perustuvaa syrjintää, saa aikaan tilanteen, joka vaikuttaa epäedullisesti kyseisen jäsenvaltion alueelle sijoittautuneiden elinkeinonharjoittajien kilpailukykyyn muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneisiin elinkeinonharjoittajiin verrattuna.**

2) **ETY:n perustamissopimuksen 30 ja 34 artikla eivät estä soveltamasta kansallisia säännöksiä, joilla kielletään leipomo- ja konditoriatuotteiden valmistus sekä näiden tuotteiden kuljetus ja toimitus yksittäisille kuluttajille ja vähittäismyyntipisteisiin öisin ennen tiettyä kellonaikaa.**

Mertens de Wilmars Mackenzie Stuart Koopmans O'Keeffe Bosco

Touffait Due Everling Chloros

Julistettiin Luxemburgissa 14 päivänä heinäkuuta 1981.

A. Van Houtte
kirjaaja

J. Mertens de Wilmars
presidentti